

Háború, béke, emigráció

Mostanában történelmi távlatokban gondolkodom. Nem tudom, miért, talán éppen mert 40 éves kezdek lenni. Vagy talán történelmi tárgyú olvasmányaim hatása. Az is lehet, hogy sok emigrációs politikusunkkal ellentétben tudom azt, hogy a világ folyását semmiképpen nem tudom befolyásolni. Alapjában véve mélyszégyenérzettel küzdök. Mit mondanak rólunk 50 vagy 100 év múlva az emberek, mit mondanak a mi nemzedékünkéről, amiben én is benne vagyok, amikor majd a történelmi távlatban oly tisztán látják a bajokat mint én, aki már nem is én vagyok, mert elmenekültem a jövőbe a harc időbeliségéből a jövő kritikusságának kényelmességébe. Most éppen háborús hangulat van a világban, ehhez való várakozások az emigrációban, és én azt mondom: nem lesz háború, nagyon sokáig.

Nézzük először magát a háborút. Egyszer csak kitört. Valaki senki leadja az első lövést. Ő kezdi a háborút, ez kétségtelen. Aztán még sok lövés jön, évek telnek, míg eldördül az utolsó lövés. Aki az elsőt leadta, azt már rég lelőtték. Akit utoljára lőttek le, annak „marha pehheje van” — így mondták. Utána kitört a béke. Még sok lövést adtak le, de ezek már békelövés voltak. Ilyenkor fegyverteleneket lőnek, ezért nevezik békelövésnek. Van amikor kötéllel békítenek. Ez még a háború szerves része, mert akinek a fegyver a kezében maradt, olyanokra akad, akiket még elfelejtettek lelőni abban az időben, amikor még háborús eszközökkel készültek a békére. Most békés eszközökkel készülnek a békére, de előbb még összeszedik a háborús bűnösöket, nehogy zavarják a békét. Háborús bűnös az, akiről megállapítják, hogy bűnös a háborúban. Vannak, akik állandóan csak megállapítanak. Ők a béke harcosai. Ismertető jelük, hogy megnyerték a háborút. Ők még sokáig harcolnak a békéért, 15 év elteltével is, és ha rajtuk múlik 30 év elteltével is, vagy amíg nem jön béke poraikra. Hacsak nem lesz addig egy újabb háború. Ez viszont nem valószínű, mert 15 év alatt annyi háborús bűnös nyerte el méltó büntetését, hogy már azok is kipusztultak, akik a háborús bűnösökre hasonlítanak. Vannak népek, amelyek között nincs háborús bűnös, vannak, amelyek között sok van. A legilyenebb a magyar nép, mert per capita itt végeztek ki ebből a fajtából a legtöbbet. A háborús bűnösök kivétel nélkül gyilkosok, ennél fogva népellenesek. A győztesek között nincsenek népellenesek, mert a legyőzött oldal halottai nem gyilkosság áldozatai, csupán olyan háborús bűnösök, akik ilyen módon vonják ki magukat az igazságszolgáltatás alól.

A háború nem háború mindkét oldalon. Egyik oldalon keresztes hadjárat. Arról voltak felismerhetők, hogy ötagú csillagot viseltek. Ők nem bevonultak és megszálltak országokat, hanem felszabadítottak. Ezeket az országokat azóta is felszabadítva tartják. Ők nem is maguktól mentek, őket mindig hívják. Akik hívják, azok a békepártiak. A felszabadítva tartás katonasággal történik. Ez a demokráciára való nevelés. Ez lassú folyamat, mert nem haladó népekről van szó. Kongóban könnyebb, az haladó nép. A vesztes fél elveszíti a háborút, a győztesek elveszítik a gyarmataikat. A vesztes fél jóvátételt fizet, a győztes fél háborús adósságot fizet. Ha a vesztes fél

Ilyen a világ!

Kedves Olvasóim!

Nem tekinthetek el személyes vonatkozásoktól, amikor visszatekintek a világ mai állapotátának ismeretében érdeklődésem korai idejére. Magyaroként, Trianon következményeinek torokszorító atmoszférájában a világ dolgaira nyíló értelmemet nyugtalanította a kérdés: miért történik ez velünk ilyen kegyetlenül?

Nagy igazságtételként fogadtam a békés rendezést az 1941–44 idején fennálló országhatárral. Az újabb háború még súlyosabb kérdéseket vetett fel. A polgári világ bolsevizálására felkészülő Szovjetunió elsősorban Közép-Európát fenyegette. Hogy teheték Európa nyugati hatalmai, főleg a kapitalista Franciaország és Nagybritannia, hogy katonai szövetségre lépett a kommunista szovjet állammal? Az Egyesült Államok a Szovjetunió győzelmét biztosítandó, hadianyaggal látta azt el, majd belépett az európai háborúba. A legnagyobb kérdőjel: miért hozta Amerika a Szovjetuniót abba a helyzetbe, hogy Európa keleti felén megszüntette a polgári életformát, bevezetve a kommunista diktatúrát?

Miért biztatta Amerika lázadásra a szovjet iga alatti népeket, miért hirdette azok felszabadítását? És amikor felkelt a magyar nép, miért nem cselekedett, még látszólag sem?

Mi volt a szerepe Amerikának kommunista Kína létrehozásában? Mit eredményezett a koreai háború? Mit eredményezett a vietnámi háború?

Persze, volt ezekre a kérdésekre mindig hivatalos válasz, aminek hiteles alátámasztást adott a világvállalati médiáipar. És a világ hírfogyasztói nem

látták a fától az erdőt.

Ennyi sok kérdés ugyanannyi gyanakvást kelt. Mind erősebben tudatosult bennem, hogy a valóság és annak publikált mása két külön történet. Fontosnak tartottam, hogy elmondjam sorstársaimnak, akik őszinte hazaszeretettel kívánták Magyarország felszabadulását, és annak megvalósítójaként tekintettek az Amerikai Egyesült Államokra, ahonnan bőven ömlött erre utaló kijelentés, elnöki szintről is.

Amikor ezek őszinteségét kétkedve fogadtam, egyik olvasóm például levélben megfeddett – miért szidja az amerikaiakat, mit gondol, ki fog minket felszabadítani?

Egyik írásomban kimondtam: ilyen a világ. Amikor írásaim gyűjteményét könyvben megjelentettem, annak címéül is ezt választottam. Erre is volt megjegyzés – szerénytelenség, talán így kellene: „Én így látom”. Na, ebben maradtunk, bizony én úgy látom: Ilyen a világ.

Úgy gondolom, múladozó éveimben, múladozó újságunkban visszaidézném azokat a némelyek által botrányosnak ítélt mondatokat, amelyeket az idő azóta a történet ismert tényeivé avatott.

Most, amikor Európát három közvetlen veszély fenyegeti – afrikai menekültinvázió, ukrajnai háborús tűzfészek és USA–EU vámunió –, értelmes dolog visszaidézni azokat a maguk idején megfigyelt jeleket, amikből összeáll a kép: a világ irányvonalát nem a történő események határozzák meg, hanem az események egy alóirányzott terv szerint történnek.

Csapó Endre

nem tud fizetni, a győztes fél kölcsönöz neki. Ennek pótlására a győztes fél kölcsönt vesz fel.

Amikor a Dicsőséges Felszabadító Hadsereg a Nagy Honvédő Háború utolsó fordulójában felszabadította Budapestet, akkor estem fogságba. Úgy adódott, hogy mielőtt agyonlőttek volna, beszélni akartak velem. Úgy látszik sok cowboy-filmet láttak. Elfogóim fegyverfőlnye úgy aránylott az enyémhez, mint üres puska három davajgitárhoz. Vezetőjük magyarul — mert román volt — közölte velem, hogy háborús bűnös vagyok, és forduljak a fal felé. Aztán belenyúlt a zsebeimbe és annak tartalmát társadalmi tulajdonba vette. Nikopáll szipkátam mindjárt a szájába dugta, írottollamat zsebetette, mondta hogy erre már nem lesz szükségem, órátam viszont egyik kísérő kultúrőlnye kapta. Elvitt egy zsebkendőt is, a másikat meghagyta. Csak később tudtam meg, hogy Benes rendelkezett így: — Csak egy zsebkendőt hagyjatok a magyaroknak, hogy telesírassák. Aztán mégsem lövett le, eszébe juthatott, hogy fél évvel előbb még ő is háborús bűnös volt. Mielőtt a fogolytáborba vittek volna, egy orosz őrnagy is kihallgatott. Tőle tudtam meg, hogy fasiszta vagyok. Gondoltam, hogy olasznak néz, azoknak is khaki-színű köpenyűk volt. Németül is kérdeztetek, de arra nem reagáltam. A franci-

ára igen. Ez lehetett a szerencsém, mert ez volt a világnézeti keresztkérdés. Akkor bedobtak a Divatcsarnok pincéjébe, ahol már sok hadifogoly volt. Reggel, amikor sorakoztattak, „hadifogoly” társaim elcsodálkoztak rajtam, mert 2000 között én voltam csak katonaruhában.

Na de hagyjuk az egyéni élményeket. Mindenki a maga módján szabadul fel. Az utókor ugyanis nagyvonalú lesz, és az apróságok felett elsiklik. Nem is akartam egyebet, mint a háborúról tett általánosításaimat megtámogatni egy kis egyéni élménnyel. Most csak azt nem tudom, hogy háborúpárti legyek-e vagy békepárti. Könnyű az oroszoknak, ők békepártiak. Amióta a béke kitört, többet hódítottak, mint a háború alatt. Ilyen alapon én is békepárti lennék az oroszokkal. Marad tehát a háborúpártiság. Ez nem vicc, mert az emigrációban ilyen is van. Ha Eisenhower ígérete ellenére sem indította meg ropant haderejét az orosz ellen, Kennedy, aki nem ígért semmit, ennél fogva elődjének ellentéte, logikus következtetés szerint meg is teszi. A győzelmet egy másik logika biztosítja: az, hogy Magyarország mindig azon az oldalon áll, ahol veszítenek. Azt természetesen számításon kívül hagyjuk, hogy a felszabadítók sohasem önzetlenek.

Ennek az emigrációnak a politikusai

az emigráció feladatát az ország felszabadításában jelölték meg. Igaz, hogy 1956-ban nem álltak elő az emigrációs hadosztályok, de ilyen nem is kellett, van elég amerikai, lám Koreában is bőven ontották a vért, míg felúton meg nem unták. Akkor aztán hazamentek, nehogy valami értelme legyen a sok halottnak. Ha megírjuk Amerika vezetőinek, hogy mi jó emberek vagyunk, és mindig Európát védjük, akkor kikergetik az oroszokat. Ők ugyan már kétszer is Európa ellen jöttek, de akkor még nem volt emigráció, amely felvilágosíthatta volna őket. De mi lesz akkor, ha az emigráció politikai céljai nem valósulnak meg és politikai eszközei csődöt mondanak?

★★★

Az emigráció legnagyobb tévedése, hogy céljait politikainak tartja és politikai eszközökkel akarja azt elérni. A magyarságot semmiféle politikai képlet nem tarthatja fenn, ha elérkezett nemzeti életének utolsó órája, de ugyanúgy semmiféle politikai rendszer nem tudja megszüntetni, ha ragaszkodik eredeti kultúrájához, ősi nyelvéhez és hagyományaihoz. Ebből következik, hogy semmiféle politikai elgondolásnak egészen oda nem adhatja magát, és következik az is, hogy megmaradásának harcához nem a politikai pártállás eszközét kell használnia. Az emigrációban sem.

A mai világképet a kontinentális nagyhatalmi hódítás jellemzi. Minket a keleti nagyhatalom szállt meg a nyugati nagyhatalommal egyetértő akarattal, és nem hozhat a történelem olyan fordulatot, hogy a nyugati nagyhatalom felszabadítsa minket magyar nemzeti életünk érdekeiért. A magyar felszabadításba amerikai csapatokat bekalkulálni 1956 előtt naivság volt, 1956 után mérhetetlen ostobaság. A magyar életet nem a nyugati kapitalizmus teremtette, és a magyar életet nem áldozhatjuk fel a nyugati kapitalizmusért. A magyar életnek saját törvényei vannak, amit a nyugati nagyhatalom éppúgy veszélyeztet, mint a keleti. A keleti oldalon az elsorvasztás veszélye fenyeget, a nyugati oldalon a feloldás rettenetes rémei lesnek ránk. A magyarnak az életet kell megnyernie, nem ezen vagy azon az oldalon hadakozni. Baleset már voltunk eleget, de saját természetünk gyümölcsét még nem élveztük.

Ma kapitalizmus van keleten is nyugaton is. Ezek a technikai nagyüzemek magasan civilizáltak és alacsonyan kulturált vezetőségükkel a kismemzetekben nagyüzemi akadályokat látnak, nem pedig védeni, kifejleszteni való, Istentől csökolt kultúrártékeket, az előttünk járó évezredek csodálatos prezervációját. Elpusztított kultúrák soha nem pótolhatók. A két nagyra-nőtt kamasz nyers erejével és csekély értelmével nem foghatja ezt fel, rombol és tékozol, és bambán bűmálja kétségbeesésünket. Erre nincsen politikai recept senki tarsolyában, itt a nemzetnek átvészelnie, az emigrációnak pedig körmeszakadtáig ápolni és prezerválni kell a magyar élet értelmét és lényegét jelentő magyar szellemet. Lássá a világ, hogy nemzet vagyunk még, amelynek nemcsak múltja van, hanem követeli a jövőt, amely nemcsak beszél értékeiről, hanem fel is mutatja azt, amely itt nyugaton nem nagyvárosok izetlen tölteléke, hanem amely hozott valamit, ami élesztő és esszencia, józú, szép termések termékeny magva, amit minden földben elültethetünk, hogy szebb legyen a föld, és dicsérje a talajt, amelyből vétetett, és amelyet védeni és megtartani közös emberi és egyetemes érdek. Lássá a világ, hogy benne vagyunk a haladás áramlatában, de magyarul haladunk, katolikusok vagyunk, de magyar katolikusok, protestánsok vagyunk, de magyar protestánsok, szocialisták is lehetünk, de annak csak magyar arculatával, mert értse meg a világ, izetlen az étel fűszer nélkül, és izetlen az élet nemzeti jelleg nélkül. Legyünk prófétái a nemzetek egymást megbecsülésének, legyünk értékelteői az emberiség sokszínűségének, legyünk a jövő politika spirituális magva, hirdessük a nemzetek közötti humanizmust, mert arra nagy szükség van, és a belső kulturális életünk magasítása mellett áraszuk el a világ szellemi üzemeit a magyar táj rendezésének követelményeivel, ami nem revanche, hanem megoldás lesz. Legyen a magyar emigrációs életből egy nagy magyar műhely, ahol mindenki épít és senki sem rombol. Legyen az emigrációs műhely szent kötelesség, ahova a jószívvel felajánlott áldozatot hordjuk össze egy szimbolikus piramisba, amit nem fújhat el az idők szele, és nem temethet be az ismeretlenség homokja.

(Magyar Szó, Melbourne, 1961. május 4.)

(Folytatjuk.)